

KANT EN KLAAR+PLUS

Uitdagende thema's voor pientere en hoogbegaafde leerlingen

HANDLEIDING+

VOORWOORD

Voor u ligt een unieke uitgave, ontwikkeld in Vlaanderen! Het Centrum voor Begaafdheidsonderzoek ijvert al een tiental jaren voor een gerichte aanpak van hoogbegaafde leerlingen in het Vlaams onderwijs.

Sinds de start is er al een lange weg afgelegd en worden meer en meer hoog- en meerbegaafde leerlingen op een adequate manier begeleid op hun eigen school. Dat kan niet zonder de inspanningen die uw school of u als leerkracht levert.

Kant en Klaar Plus wil u graag daarbij helpen en ondersteunen. We zijn dan ook heel verheugd u met dit materiaal te kunnen laten kennismaken en zowel de differentiatie in de klas als het aanbod in de kangoeroeklas/plusgroep te kunnen verruimen. Abimo Uitgeverij en Schoolsupport zijn altijd begaan geweest met het verbeteren en het uitbouwen van uw lesmateriaal. Ook met deze publicatie is het niet anders!

We hopen onze collega's aan te spreken en een hand te reiken in de opvang van hoog-en meerbegaafde leerlingen. U zult ongetwijfeld met Kant en Klaar Plus een nog niet eerder geziene aanpak ontdekken!

We denken dat het ruime aanbod aan thema's een echte uitdaging is en dat het de leergierigheid van uw leerlingen zeker zal prikkelen. We wensen u dan ook veel verrijking met Kant en Klaar Plus!

Prof. dr. Tessa Kieboom

Directeur Centrum voor Begaafdheidsonderzoek (CBO) Antwerpen

ZORGBELEID HOOGBEGAAFDE LEERLINGEN

Een professioneel zorgbeleid voor hoogbegaafde leerlingen beslaat twee pijlers, die elk hun eigen doelstellingen beogen: binnenklasdifferentiatie en aanpak in een kangoeroeklas/plusgroep.

Allereerst moeten hoog- en meerbegaafde leerlingen verrijking krijgen binnen de eigen klas, met als doel dat ook zij enerzijds leren een inspanning te leveren en anderzijds leren om te gaan met een faalervaring. De kans dat zij deze essentiële vaardigheden onder de knie krijgen met de basisleerstof is heel klein. De moeilijkheidsgraad van de basisleerstof is immers niet toereikend waardoor zij qua werkhouding in een heel comfortabele positie worden ondergedompeld. Daarom moeten hoog- en meerbegaafde leerlingen complexe opdrachten en taken opkrijgen die verplicht uit te voeren zijn. Wanneer ze vrijblijvend moeten worden gemaakt, is de kans heel groot dat de leerlingen net deze taken zullen mijden uit angst ze niet tot een goed einde te kunnen brengen.

Hoog- en meerbegaafde leerlingen moeten niet meer of sneller werken dan andere leerlingen. Dat betekent dat er slechts één haalbare en eerlijke oplossing bestaat, schrappen van basis- en herhalingsleerstof én vervangen door verrijkingsleerstof. Momenteel focussen de bestaande methodes voor differentiatie in de klas voornamelijk op wiskunde en taal.

Naast deze binnenklasdifferentiatie zijn hoogbegaafde leerlingen heel sterk gebaat bij deelname aan een kangoeroeklas/plusgroep. De kangoeroeklas bevindt zich aan de andere kant van het zorgcontinuüm, wat inhoudt dat ze als het ware de ‘tegenhanger’ is van de zorgklas.

In de kangoeroeklas komen hoogbegaafde leerlingen uit verschillende klassen en leerjaren gedurende een tweetal lessen per week samen. Het is de bedoeling dat in de kangoeroeklas de klemtoon wordt gelegd op de volgende drie doelstellingen: contact met ontwikkelingsgelijken ter bevordering van het sociaal-emotionele welbevinden, verbeteren van de werkhouding en optimaliseren van de leer- en studievaardigheden. Vanuit dit oogpunt wordt er in de kangoeroeklas vaak thematisch of projectmatig gewerkt en worden hierin de verschillende leergebieden geïntegreerd. In deze context hoort in de kangoeroeklas pure verrijking rond wiskunde of taal niet thuis. Er komt wel een grote variatie aan werkvormen en opdrachten aan bod. De inbreng van de leerkracht is noodzakelijk, zowel voor het geven van instructies, het bijsturen van de werkhouding als voor het begeleiden en evalueren van processen.

KANT EN KLAAR PLUS

Kant en Klaar Plus is in deze optiek de eerste Vlaamse publicatie met lesmateriaal voor hoog- en meerbegaafde leerlingen. Uitgangspunt is telkens een thema dat hoog- en meerbegaafde kinderen aanspreekt en uitdaagt. Dat thema wordt uitgewerkt in de kangoeroeklas/plusgroep. Deze opdrachten zijn niet te kaderen binnen het reguliere lespakket, maar bieden een vergaande verbreding aan. De opdrachten zijn leergebiedoverschrijdend: vaak komen verschillende leergebieden/vakken binnen één bepaalde taak aan bod. De uitdagende opdrachten die de leerlingen voorgeschoteld krijgen, prikkelen hun nieuwsgierigheid en motiveren hen om leer- en

studievaardigheden aan te scherpen. Zo moeten ze informatie opzoeken en verwerken uit verschillende infobronnen, inhoudsvragen beantwoorden, woorden verklaren, kernwoorden aanduiden, schema's opstellen... Bij vele opdrachten kunnen ze na een beperkte instructie zelfstandig aan de slag. Bij andere opdrachten staat net het overleg centraal of moeten ze hun persoonlijke mening leren verwoorden en verdedigen ten opzichte van elkaar. Ook coöperatieve werkvormen worden aangewend om te leren samenwerken en hierover te reflecteren met elkaar. De thema's zijn letterlijk kant-en-klaar. Het bijkomend nodige materiaal is eventueel een atlas of een woordenboek.

Naast de projectmatige aanpak in de kangoeroeklas/plusgroep werden enkele aan het thema gekoppelde differentiatietaken ontwikkeld die de leerlingen in hun eigen klas kunnen maken. Hierbij wordt uitgegaan van het reguliere lespakket om dat vervolgens te verdiepen. Het is de bedoeling dat de leerlingen zelfstandig aan de slag kunnen. De taken kunnen opgegeven worden tijdens reguliere lessen wiskunde, taal of wereldoriëntatie of tijdens hoeken- of contractwerk. Het is ook mogelijk die aan te bieden als gedifferentieerde huistaak.

Elk thema voor de kangoeroeklas/plusgroep werd uitgewerkt voor een graad, een combinatie van twee opeenvolgende leerjaren of groepen. Leerlingen van bijvoorbeeld het 3e en het 4e leerjaar/5e en 6e groep maken dezelfde opdrachten en taken in de kangoeroeklas. Uiteraard kan de kangoeroeleerkracht zelf differentiëren in de beoordeling.

De taken die bedoeld zijn als binnenklasdifferentiatie zijn uiteraard wel opgesplitst per leerjaar.

Een voorbeeld uit de praktijk:

Kant en Klaar Plus heeft per thema een uniek profiel met eigen accenten en structuur:

- leerplangebonden binnenklasdifferentiatie één leerjaar/groep
(bijvoorbeeld enerzijds 3e leerjaar/groep 5 - anderzijds 5e leerjaar/groep 7)
- leerplangebonden binnenklasdifferentiatie volgend leerjaar/volgende groep
(bijvoorbeeld enerzijds 4e leerjaar/groep 6 - anderzijds 6e leerjaar/groep 8)
- niet-reguliere kangoeroe-/plusleerstof per twee leerjaren/groepen
(bijvoorbeeld enerzijds 3^e en 4^e leerjaar/groep 5 en 6 – anderzijds 5^e en 6^e leerjaar/groep 7 en 8)
- vrij uit te kiezen extra aanvullende of complementaire leerstof

Volgende thema's van Kant en Klaar Plus met correctiesleutel zijn nu al beschikbaar:

Voor 2^e graad (3^e-4^e leerjaar/groep 5-6)

MAP 1: Dolle dino's | Namen noemen

MAP 2: Fantastische farao's | Bruggen bouwen

Voor 3^e graad (5^e-6^e leerjaar/groep 7-8)

MAP 1: Curieuze cirkels | Eerlijke economie

MAP 2: Prachtige patronen | Toffe tijd

Voor de leerlingen die binnenkort de basisschool verlaten en overstappen naar het secundair / voortgezet onderwijs werden twee uitgebreide themamappen ontwikkeld waarin opnieuw een grote variëteit aan uitdagende vakoverschrijdende opdrachten aan bod komt. De bedoeling van deze twee mappen is dat zij een brug bouwen met de secundaire school/het voortgezet onderwijs. Dat betekent dat deze projecten ook daar kunnen worden ingezet. Deze aanpak is uniek!

Intussen hebben enkele secundaire scholen in Vlaanderen een projectwerking voor hoogbegaafde leerlingen opgestart.

Kant en Klaar Plus

6^e leerjaar+/groep 8+ & 1^e jaar secundair/voortgezet onderwijs

MAP 1: De Pi-Code

MAP 2: Robots

PICTOGRAMMEN

In Kant en Klaar Plus worden er verschillende pictogrammen gebruikt.

leergebied wereldoriëntatie

Engelse taal

leergebied Nederlands

vreemde talen

leergebied wiskunde

extra opdracht, vrij uit te voeren

leergebied Frans

open opdracht, eigen invulling